Elinvoimakeskus

Muistio
7.10.2026

Pieksämäen vesienhoitoryhmä 2/2026

Aika

7.10.2026 klo 9.03–9.52

Paikka

MS Teams

Läsnä

Pekka Häkkinen, Pieksämäen kaupunki
Mika Markkanen, Pieksämäen kaupunki
Hannu Järvinen, Naakkima-Naarajärven osakaskunta
Arto Tenhunen, Pieksänjärvi-Vangasjärven osakaskunta
Leena Pelkonen, Keski-Savon ympäristötoimi
Liisa Muuri, Lupa- ja valvontavirasto
Tero Nieminen, Itä-Suomen elinvoimakeskus
Mari Oja, Itä-Suomen elinvoimakeskus
Lasse Hämäläinen, Itä-Suomen elinvoimakeskus
Heidi Valta, Itä Suomen elinvoimakeskus

1 Kokouksen avaus ja järjestäytyminen

Avataan kokous klo 9.03. kokouksen puheenjohtajana toimii Lasse Hämäläinen ja sihteerinä Heidi Valta.

2 Edellisen kokouksen muistio

Heidi Valta kävi läpi edellisen kokouksen 8.4.2026 muistion. Muistio hyväksyttiin.

3 Vesienhoidon tilannekatsaus

Liisa Muuri Lupa- ja Valvontavirastosta esitteli vesienhoidon suunnittelun tilannetta neljännelle vesienhoidon suunnittelukaudelle vuosille 2028–2033. Vesistöjen paineet, riskit ja alustavat tila-arviot on laadittu, ja suunnitelmat ovat viimeistelyvaiheessa. Luokituksiin voi vielä tulla muutoksia kuulemisen aikana. Toimenpiteitä kohdennetaan erityisesti vesistöihin, joiden tila on heikentynyt tai vaarassa heikentyä. Perustoimenpiteet koskevat kaikkia vesistöjä, ja niiden lisäksi esitetään ohjauskeinoja. Pieksämäkeä koskevat sekä VHA1- että VHA2-vesienhoitoalueiden suunnitelmat. Vesienhoitosuunnitelmien kuuleminen järjestetään 1.12.2026–31.5.2027. Palautetta toivotaan kaikilta. Suunnittelu- ja luokittelutiedot ovat nähtävissä uudessa avoimessa Pisara-palvelussa, joka avautuu kansalaisille joulukuussa. Valtioneuvosto hyväksyy vesienhoitosuunnitelmat joulukuussa 2027.

Liisa esitteli uutta avointa Pisara-palvelua, johon vesienhoidon suunnittelu- ja luokittelutiedot on koottu. Palvelu avautuu kansalaisille joulukuun alussa. Tietoa voi hakea esimerkiksi kunnan tai vesimuodostuman nimellä. Palvelusta löytyvät muun muassa vedenlaatutiedot, biologiset laatutekijät,

paineet ja luokittelun perusteita. Osa tiedoista, erityisesti pohjavesiin liittyvistä tiedoista, ei ole julkisesti nähtävissä. Pisara ei vaadi rekisteröitymistä.

Alustavien tietojen mukaan Pieksänjärven ja Haukivuoren Kangasjärven ekologinen tila on tulevalla vesienhoitokaudella tyydyttävä. Toimenpideohjelmassa esitetään useita kunnostus- ja valuma-aluetoimia sekä pienten virtavesien ja rehevien järvien kunnostuskohteita, joiden toteutusta voidaan edistää myös ACWA LIFE-hankkeen ja ennallistamissuunnitelman kautta.

4 Vesienhoidon edistäminen

Heidi Valta kertoi Itä-Suomen elinvoimakeskuksen ajankohtaisista asioista. Uutiskirje on uudistunut ja on nimeltään Loiskaus. Se käsittelee koko toiminta-alueen vesienhoidon asioita. Vesienhoidon avustushaku on parhaillaan auki 30.10.2026 saakka. Hankeideoissa voi olla yhteydessä Heidiin. Avustusta kohdennetaan hankkeisiin, jotka edistävät vaikuttavimmin vesien- ja merenhoidon tavoitteita paikallisesti ja alueellisesti. Toimenpiteiden tulee perustua vesienhoitosuunnitelmissa tunnistettuihin tarpeisiin, ja niiden ensisijaisena tavoitteena on vesien hyvän tilan säilyttäminen tai heikommassa tilassa olevien vesistöjen tilan parantaminen. Erityisesti painotetaan ulkoisen ravinne- ja kiintoainekuormituksen vähentämiseen tähtääviä toimia. Avustus kattaa pääsääntöisesti 50 % hankkeen hyväksyttävistä kustannuksista. Itä-Suomen elinvoimakeskuksen alueella on 405 hyvää huonommassa tilassa olevaa vesimuodostumaa. Vesimuodostumia, joiden tilan säilymiseen kohdistuu riski, on hyvässä tilassa 286 ja erinomaisessa tilassa 103.

Heidi kertoi pohjavesien suojelun avustushausta, joka on myös avoinna 15.9.–30.10.2026. Avustusta voidaan myöntää pohjavesialueiden suojelusuunnitelmien laatimiseen ja päivittämiseen, erilaisiin selvityksiin sekä investointeihin. Avustus voi kattaa enintään 80 % hyväksyttävistä kustannuksista. Rahoituksen myöntämisessä painotetaan hankkeiden vaikuttavuutta pohjaveden hyvän tilan saavuttamisessa ja ylläpitämisessä sekä ihmistoiminnasta aiheutuvien haittojen vähentämisessä. Arvioinnissa huomioidaan vesienhoidon toimenpideohjelmissa tunnistetut tarpeet sekä pohjavesialueiden mahdolliset riskit ja uhkatekijät.

Heidi esitteli Kaakkois-Suomen vesitaloustehtävien sekä Itä-Suomen elinvoimakeskuksen vesienhoidon ja kalatalioustehtävien toimialueita.

Esiteltiin maaseuturahoituksen tukimahdollisuuksia ympäristö- ja vesienhoitohankkeisiin. Investointitukea voidaan myöntää enintään 80 % vesistöjen tilaa, luonnon monimuotoisuutta, energiatehokkuutta ja uusiutuvaa energiaa edistäviin hankkeisiin. Lisäksi tiedonvälitys- ja yhteistyöhankkeille on mahdollista saada jopa 100 % tuki. Hakijoina voivat toimia esimerkiksi yhdistykset, järjestöt, osakaskunnat, ojitusyhteisöt ja kunnat. Myös talkootyö voidaan hyväksyä osaksi hankkeiden omarahoitusta. Paikallisilta Leader-ryhmiltä saa tietoa heidän myöntämistään tuista.

5 Hankkeet

Vesienhoitohankkeet

Heidi käy läpi käynnissä olevia vesienhoidon avustuksella rahoitettuja vesienhoitohankkeita. Pieksänjärven vesikasvien niittohanke päättyy lokakuun lopussa tänä vuonna. Hiidenlammen ja Tuopunkankaan pohjavesialueiden suojelusuunnitelma-hanke ei ole vielä käynnistynyt ja siihen on

tarkoitus Pieksämäen kunnan hakea jatkoaikaa ensi vuoden loppuun. Keskustelua käydään hankkeen aloituspalaverista, joka olisi hyvä saada pidettyä vielä loppuvuoden aikana.

Lintuvesihankkeet

Mari Oja kertoo, että pressukunnostuskokeilu aloitetaan ensi viikolla Kirkko-Surnuilla. Tarkoituksena lisätä vesi- ja rantalintujen suosimaa kasvillisuudesta vapaata liejukkoa. Tällaisessa maastossa kokeilua ei ole aikaisemmin ollut ja testataan sen toimivuutta. Tuomiojärvellä hoitokalastus on saatu päätökseen tältä vuodelta, tulevaisuudessa todennäköisesti sitä tullaan jatkamaan.

Vesitaloushankkeet

Heidi Valta esittelee Kaakkois-Suomen elinvoimakeskuksen avustusta vesitaloushankkeisiin. Harkinnanvaraisia avustuksia voi hakea vesitaloushankkeille, joilla poistetaan tai korvataan käytöstä poistuneita vesistörakenteita sekä vähennetään vesitaloudellisia haittoja ja edistetään vesistöjen monipuolista käyttöä. Avustus kattaa yleensä 50 % kustannuksista, mutta erityisen merkittäville hankkeille avustus voi joissain tapauksissa olla suurempikin. Vuoden 2026 hakuaika on 15.9.–30.10.

Ruokojärven patohanke on saanut vesitalouslupapäätöksen ja Vedenjakajan osakaskunta hakee hankkeeseen avustusta syksyn haussa. Pieksänjärven pohjapatohankkeen yleissuunnitelma on valmistunut ja aluehallintovirasto on myöntänyt luvan säännöstelypadon purkamiseen. Pieksämäen kunta on hanketoimijana toteuttamis-/ rakentamisvaiheessa.

Muut kunnostushankkeet

Heidi valta esittelee muita vesistökunnostushankkeita. Pieksänjärven hapetusta jatketaan osana Pieksämäen veden lupavelvoitteita. Pieksänjärvellä toteutetussa hoitokalastuksessa saatiin syksyllä 2025 yhteensä 21 650 kg ja keväällä 2026 yhteensä 13 995 kg kalaa, pääosin särkeä ja lahnaa. Lisäksi käynnissä on Naakkima-Naarajärven osakaskunnan Heiniön valuma-alueen yleissuunnitelmahanke. Hannu Järvinen kertoo suunnitelman valmistuvan tänä vuonna. Pieksänjärvi-Vangasjärvi-osakaskunnan luontokohteiden reitistöä ja luonnon monimuotoisuutta kehittävästä hankkeesta Arto Tenhunen kertoo, että hankkeessa kilpailutetaan parhaillaan reitistöjen rakenteita ja talvella niitä on tarkoitus rakentaa saariin. Näitä molempia hankkeita rahoittaa EU:n maaseuturahoitus (JÄSMY).

Metsätalouden vesiensuojeluhankkeet

Heidi valta esittelee Metsäkeskukselta saamiaan tietoja metsätalouden vesiensuojeluhankkeista. Naarajärven ja Hirvijärven valuma-alueen vesiensuojeluhankkeiden suunnitelmat ovat valmiit. Naarajärven hankkeeseen rahoitus on myönnetty elokuussa.

Muita hankkeita

Pieksänjärven-Vangasjärven osakaskunnan kuhan kasvututkimushanke on käynnissä ja kestää toukokuuhun 2027. Hanke toteutetaan yhteistyössä Jyväskylän yliopiston kanssa.

ACWA LIFE

Lasse Hämäläinen esitteli hankkeen ajankohtaiset asiat. Hankkeen visuaalinen ilme on valmistunut, ja käyttöön on tuotettu muun muassa hankeposterit sekä PowerPoint- ja Word-pohjat.

Hankkeen alustavat intensiivivaluma-alueet on valittu: Haavussalmenjoki-Kotkatlahti ja Valkeamäki-Itäjoki. Metsäkeskuksen suunnittelussa on Valkeamäki-itäjoki. Hankkeen valuma-aluekoordinaattoreiden rekrytointi on tämän syksyn aikana.

Toimenpiteiden osalta koekalastuksia on tehty yhteistyössä kalatalousalueen ja Luonnonvarakeskuksen kanssa. Hoitokalastusten tarve arvioidaan koekalastusten tulosten perusteella, ja mahdolliset hoitokalastukset kilpailutetaan talvikaudelle 2026–2027. Hankkeessa seurantanäytteet otetaan yhteistyössä Lupa- ja valvontaviraston kanssa. Seurannassa tarkastellaan vedenlaatua ja eläinplanktoneita. Toimenpiteitä on lähdetty edistämään. Kosteikkokohteilla on tehty maastokäyntejä, ja mikäli rahoitus järjestyy, kohteilla voidaan aloittaa kunnostus- ja toteutustoimenpiteitä. Metsäkeskuksen intensiivialueiden maastokäynnit ja suunnittelu alkaa syksyn aikana. Virmasjoen kunnostuksen suunnittelu etenee konsulttityönä ja suunnitelma on päivitettävä lupahakemuskelpoiseksi.

Hanketta on esitelty useissa tilaisuuksissa, ja osallistumista jatketaan myös tulevissa tapahtumissa. Hankkeen aikana julkaistaan muutamia infokirjeitä, joiden tavoitteena on tiedottaa erityisesti valuma-aluetyön etenemisestä. Lasse kertoi myös hankkeen osallistumisesta Clean Water Alliances -yhteistyöhön, jossa kehitetään valuma-aluetyötä yhdessä Baltian maiden ja Pohjoismaiden toimijoiden kanssa. Kehitteillä on myös muiden LIFE-hankkeiden kanssa yhteistyötä. Tulevia tilaisuuksia: Joroisten vesienhoitoryhmän kokous, Clean Water Alliances Follow-up Event, Ekothon 2026: luonnon ennallistaminen ja monimuotoisuus Pohjois-Savossa, Virtasalmi-Joroinen yhteistyöryhmän kokous ja Metsäkeskuksen tupailta.

Keskustelua tuli Ahvenlammen alusvedensuodatuspilotista, joka on suunnittelussa Suomen ympäristökeskukselta Laura Härkösellä. Tarkempi toteutustapa selviää ensi talven aikana.

Kyyveden valuma-aluetalkkari

Kyyvesitalkkari on tukenut ojitusyhteisöjä ja osakaskuntia neuvonnassa, selvityksissä, rahoitushauissa ja viestinnässä. Lisäksi hanke on tarjonnut valuma-alueiden suunnittelu- ja kartoituspalveluja sekä tehnyt laajaa yhteistyötä eri toimijoiden kanssa. Hänen palvelunsa ovat tarjolla meneillään olevan hankkeen loppuun asti eli 31.3.2027. Palveluhinnastosta löytyvät Eeva Lahtisen yhteystiedot: Kyyvesitalkkari_Palvelut-ja-hinnat.pdf.

6 Muut asiat

Juha Rautio ottaa esille Savonlinnan tekemän yhteistyön Oulun yliopiston kanssa isotooppitutkimuksista ja rantaimeytymisen selvittämisestä. Pieksämäen kunta ei ole ainakaan toistaiseksi ollut yhteistyössä heidän kanssaan.

7 Seuraava kokous

Seuraava kokous järjestetään 15.4.2027 klo 9.

8 Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 9.52.

Liitteet

Esityksen runko

Jakelu

Tilaisuuteen kutsutut, Etelä-Savon vesienhoidon nettisivut